

**FONDS WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK
SEKSUALITEIT**

**PROGRAMMA
WETENSCHAPSBELEID**

2014-2018

FONDS WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

SEKSUALITEIT

PROGRAMMA

WETENSCHAPSBELEID

2014-2018

Postbus 75842
1070 AV Amsterdam

ING 6181058
KvK 41222606

info@fwos.nl
www.fvos.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Het FWOS anno 2014	7
3	Terugblik 2009-2013	11
4	Het onderzoeksprogramma van het FWOS in de periode 2014-2018	15
5	Verspreiding en implementatie van onderzoeksresultaten	17
6	Onderzoeksvoorstellen en beoordelingsprocedures	19
7	Onderzoeksbudget en financieel beleid	21
	Bijlage 1: Afgeronde onderzoeks- en implementatieprojecten in de periode 2009-2013	23
	Bijlage 2: Publicaties nav het Programma Wetenschapsbeleid 2009-2013	25
	Bijlage 3: Lopende onderzoeksprojecten	31
	Bijlage 4: Huidige samenwerkingspartners	33
	Bijlage 5: Liquiditeitsprognose	35

1 Inleiding

Een nieuw programma wetenschapsbeleid: 2014-2018

Het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Seksualiteit (FWOS) stimuleert wetenschappelijk onderzoek naar en debat over alle facetten van de seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren in Nederland, van baby tot jongvolwassene. Het FWOS plaatst die seksuele ontwikkeling in het brede perspectief van de algehele sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren. De ziens- en handelwijzen van de jongeren zelf – het actor-perspectief – zijn daarbij belangrijk voor het FWOS, evenals de sociale, culturele, historische en juridische context.

In dit nieuwe, inmiddels derde, programma wetenschapsbeleid zet het FWOS uiteen aan welke onderzoekslijn het de komende vijf jaar (2014 t/m 2018) prioriteit wil geven, hetgeen de basis zal vormen voor het subsidiebeleid. Ten behoeve van het nieuwe programma heeft het FWOS in 2013 zijn oorspronkelijke missie en doelstelling heroverwogen en op een aantal punten nader uitgewerkt. Daarmee is er een kader ontstaan voor de onderzoeksprioriteiten van de komende jaren. Kernthema daarin is 'diversiteit'.

Het FWOS verwijst met het begrip diversiteit naar seksuele, gender- en etnische verschillen zoals die in een specifieke ruimte en tijd tot stand komen, zich ontwikkelen of geconstrueerd worden. Seksuele ontwikkeling verwijst naar het proces waarin jongeren zich hun seksuele oriëntatie en genderidentiteit psychologisch, sociaal en cultureel verwerven of eigen maken. Seksuele ontwikkeling vormt een belangrijk deel van de sociaal-emotionele en sociaal-cognitieve ontwikkeling van jongeren. Verschillen tussen jongeren krijgen vorm in sociaal-culturele, economische, juridische en historische context. Seksuele en genderidentiteit zijn geen vaststaande gegevens, maar geheel of gedeeltelijk contextueel gevormd en dynamisch van aard.

Het FWOS is zich ervan bewust dat begrippenkaders en theoretische vooronderstellingen die in dit programma gehanteerd worden, ontleend zijn aan uiteenlopende disciplines als psychologie, antropologie en sociologie. Ze zijn bovendien beïnvloed door inzichten uit genderstudies, media- en cultuurstudies, én historische en juridische benaderingen. Kaders en vooronderstellingen convergeren niet altijd, of per definitie. Het FWOS hecht er echter aan te benadrukken dat het geen a priori voorkeur heeft voor een van deze disciplines en dat het ervan uitgaat dat elk op eigen wijze kan bijdragen aan nieuwe inzichten, interventies en theorievorming.

Het nieuwe programma blikt kort terug op de resultaten van het voorgaande programma.

In hoofdstuk 2 gaat dit programma nader in op de missie en werkwijze van het FWOS. Hoofdstuk 3 blikt terug op het *Programma Wetenschapsbeleid 2009-2013*. Hoofdstuk 4 beschrijft in detail de geplande onderzoekslijn. Hoofdstuk 5 noemt de voor FWOS belangrijke aspecten van verspreiding en implementatie van onderzoeksresultaten. Hoofdstuk 6 informeert over de procedures bij onderzoeksvorstellen en subsidieaanvragen. In hoofdstuk 7 licht het FWOS het financiële beleid en het onderzoeksbudget voor de komende vijf jaren toe.

De bijlagen bevatten de tot nu toe toegekende en afgeronde onderzoeks- en implementatieprojecten (bijlage 1), de publicaties die zijn voortgekomen uit het vorige Programma Wetenschapsbeleid (bijlage 2) en nu nog lopende onderzoeksprojecten (bijlage 3). In bijlage 4 en 5 zijn de huidige samenwerkingspartners en de liquiditeitsprognose opgenomen.

2 Het FWOS anno 2014

Missie en doelstellingen van het FWOS

Missie

Het FWOS streeft naar inzicht in, en de verwerving en verspreiding van kennis over seksueel gedrag en seksuele beleving, seksueel-emotionele ontwikkelingstrajecten, gender- en seksuele identiteiten van kinderen, jongeren en jongvolwassenen tot 21 jaar. Het FWOS ziet het als zijn missie wetenschappelijk onderzoek vanuit een interdisciplinair perspectief te bevorderen. Het FWOS vraagt daarbij ook aandacht voor de rol van opvoeders. De resultaten van onderzoek staan ten dienste van theorievorming én praktisch handelen (van professionals en ouders/verzorgers). Het FWOS wil tevens een bijdrage leveren aan maatschappelijke (en indien nodig juridische) discussies over seksueel gedrag.

Doelstellingen

- Het FWOS bevordert door middel van (co)financiering medisch, pedagogisch, psychologisch, sociologisch, antropologisch, juridisch en (cultuur)historisch onderzoek naar de seksuele ontwikkeling en identiteitsvorming van kinderen, jeugdigen en jongvolwassenen.
- Het FWOS stelt als voorwaarde dat te financieren onderzoek rekening houdt met diversiteit op het gebied van gender, herkomst, culturele en sociaal economische achtergrond, seksuele oriëntatie, gezondheid, inclusief geestelijke en lichamelijke beperkingen.
- Het FWOS beoogt ook aandacht te genereren voor de historische en actuele sociaal-culturele en juridische context waarbinnen seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren zich voordoet.
- Het FWOS levert door middel van financiering een bijdrage aan fundamenteel en praktijkgericht onderzoek dat bij andere financiers niet of slechts zijdelings aan bod komt. Het FWOS richt zich op projecten die een toegevoegde waarde hebben ten opzichte van al bestaande onderzoeksmethodes, kennis, en interventies waar het kinderen, jongeren en jongvolwassenen betreft.
- Het FWOS stimuleert de verspreiding en – waar relevant – de implementatie van kennis en inzichten over de emotionele, sociale en cognitieve aspecten van de seksuele ontwikkeling van jeugdigen en richt zich daarbij niet slechts op wetenschappers, maar ook op jongeren, opvoeders, ouders en professionals.

- Het FWOS staat open voor thema's en problemen die vanuit de praktijk worden aangedragen. In onderzoeksprojecten van het FWOS is sprake van voeling met de praktijk.

Beleid en werkwijze van het FWOS

Het FWOS beschikt over een bescheiden eigen vermogen dat besteed wordt aan projectsubsidies voor onderzoek en andere wetenschappelijke activiteiten die de missie en doelstelling ondersteunen en maatschappelijke activiteiten die daaruit kunnen voortvloeien. Het FWOS werkt niet commercieel en heeft geen winstoogmerk. Om de financiële middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten worden waar mogelijk projecten in cofinanciering met andere fondsen gesubsidieerd.

Het FWOS heeft geen bureau met een (betaalde) directeur en medewerkers. Alle activiteiten vinden plaats op basis van vrijwilligheid. Er is uitsluitend ondersteuning van een freelance bestuursassistent en een freelance commissiesecretaris voor de Commissie Wetenschapsbeleid. Het FWOS stimuleert grote en kleine projecten en vraagt bij de beoordeling van aanvragen deskundig advies aan experts (intern en extern). Het FWOS (en zijn rechtsvoorganger) voldoet al sinds 2001 aan de geldende fiscale regels voor de ANBI-status. Via de website (www.fwos.nl) en de nieuwsbrief van het FWOS worden bezoekers en lezers op de mogelijkheid gewezen van belastingvrije donatie aan het FWOS.

Het huidige FWOS-beleid bouwt voort op de ervaringen met en resultaten van eerdere programma's. Het eerste programma wetenschapsbeleid werd in 2006 opgesteld. Het had een looptijd van drie jaar en was bescheiden van omvang. In die periode kwam de samenwerking met ZonMw en de Henny Verhagen Stichting tot stand. In 2009 heeft het FWOS voor het eerst een vijfjarenplan opgesteld. Een aantal projecten uit dat laatste plan is afgerond; enkele projecten lopen nog door tot na 2014 (zie bijlage 2 en 3).

Het FWOS als opdrachtgever en financier

Het FWOS functioneert als financier en opdrachtgever van projecten en zet – eventueel in samenwerking met andere (wetenschappelijke) fondsen en stichtingen – eigen projecten uit. Via een call kunnen wetenschappers of onderzoeksinstituten uitgenodigd worden om voorstellen voor dergelijke projecten in te dienen (zie verder hoofdstuk 6). In 2011 gaf het bestuur opdracht tot vier literatuurstudies omtrent het wetenschappelijk onderzoek naar seksuele ontwikkeling en respectievelijk, onderwijs, media, consumptiecultuur en openbare ruimte. Naar aanleiding van deze literatuurstudies deed het FWOS een eigen call uitgaan,

waarop vier hooggekwalificeerde onderzoeksvorstellen zijn ingediend. Een van deze onderzoeksvorstellen – *Sexualities and diversities in the making* – is in 2012 gehonoreerd (zie bijlage 3 lopende projecten).

Het FWOS als samenwerkingspartner en co-financier

Het FWOS streeft naar inbedding van zijn onderzoeksvraagstellingen in bestaande (universitaire) onderzoeklijnen en -programma's. Door middel van samenwerking met andere organisaties en onderzoeksinstellingen wil het FWOS een rol spelen in de bundeling en verspreiding van wetenschappelijke kennis. Daartoe heeft het FWOS de afgelopen periode samengewerkt met bijvoorbeeld:

- De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), onderzoekslijn *De ontwikkeling van seksualiteit en intieme relaties bij kinderen en jongeren*;
- ZonMw-programma *Seksuele gezondheid van de jeugd (2006-2012)*;
- De Rutgers-Nisso Groep (RNG): werkconferentie *Seksuele opvoeding bij jonge kinderen? Gewoon doen!* (23 april 2010);
- De Henny Verhagen Stichting: en GGz Eindhoven: in verband met de bijzondere leerstoel aan de Universiteit Utrecht bij het departement Algemene Sociale Wetenschappen van de Faculteit Sociale Wetenschappen met als leeropdracht *Seksuele ontwikkeling, diversiteit en gezondheid*.

Door samenwerking met andere partijen kan meer budget gegenereerd worden voor de onderzoeksthema's die het FWOS wil stimuleren. Het FWOS streeft naar een optimale inzet van financiële middelen en wil doublures in onderzoek voorkomen. Het FWOS wil de komende jaren voortgaan met het eigen beleid en de samenwerking met andere partijen (zie bijlage 4 voor de huidige samenwerkingspartners).

3 Terugblik 2009-2013

Sinds 1999 stimuleert het FWOS onderzoek op het gebied van de seksuele ontwikkeling van jeugdigen; vanaf 2006 doet het dat in meerjarenprogramma's. In de afgelopen vijf jaar heeft het bestuur op advies van de commissie wetenschapsbeleid meer cohesie aangebracht in de projecten die het FWOS (mede)financiert. Vanaf 2009 kent het FWOS een samenhangend wetenschappelijk programma. Het *Programma Wetenschapsbeleid 2009-2013* kende twee onderzoekslijnen:

- de seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen in breed perspectief, en
- de sociaal-culturele context van seksuele ontwikkeling, seksualiteit en seksuele gezondheid van kinderen en jongeren.

Terugblik op het onderzoeksprogramma 2009-2013

De onderzoekslijnen van het *Programma Wetenschapsbeleid 2009-2013* hebben een schat aan onderzoeksprojecten en publicaties opgeleverd (zie bijlage 1 en 2 voor een overzicht). De publicaties kennen een grote variatie: van artikelen in nationale en internationale peer reviewed tijdschriften, tot bijdragen aan vaktijdschriften, publieksboeken en brochures. Daarnaast zijn studiedagen voor professionals georganiseerd.

Het programma moest allereerst bijdragen aan een substantiële inbedding van de onderzoeksvraagstellingen in de universitaire onderzoeksprogramma's. Dat is gelukt dankzij de samenwerking met ZonMw (onderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen), NWO (onderzoek aan de universiteiten van Utrecht en Groningen) en de Henny Verhagen Stichting (bijzondere leerstoel Universiteit Utrecht). De theorievorming krijgt daarmee een flinke impuls.

Er is verder gewerkt aan opvulling van kennislacunes op het gebied van de seksuele ontwikkeling van kinderen tot 12 jaar, inclusief de rol van de ouders daarbij. Dat gebeurde met een uitgebreide update door Rutgers WPF van eerder literatuuronderzoek en onderzoek bij kinderen met genderdysforie door het VUmc. De kennis uit beide onderzoeken is ten goede gekomen aan wetenschappers, professionals en ouders. Aan de Rijksuniversiteit Groningen worden binnen dit programma individuele seksuele ontwikkelingstrajecten onderzocht met nadruk op het actor-perspectief, waarbij ook een groep van 9 tot 12 jarigen is betrokken. De mogelijkheid van e-Health wordt ook nader bestudeerd.

De sociaal-culturele context van seksualiteit van kinderen en jongeren kreeg aandacht in een sociaalhistorisch onderzoek naar seksuele codes en praktijken van jongeren na WOII. Het

rapport werd uitgebracht als publieksboek dat veel belangstelling kreeg in de pers. Onderzoek naar leeftijdsgrenzen in de zedenwetgeving leidde tot enkele vakpublicaties. Aanzetten tot het thema diversiteit werden geleverd door empirisch onderzoek bij jongeren op Aruba en een kwalitatief onderzoek onder allochtone jongeren in Nederland. Het onderzoek op Aruba resulteerde in een studiemiddag en een dissertatie. Het onderzoek onder allochtone jongeren in Nederland kreeg ruime aandacht in publieksmedia. De invloed van geestelijke en fysieke beperkingen werd respectievelijk bestudeerd in een onderzoek naar bijwerkingen van antipsychotica voor de puberteitsontwikkeling van jongeren met autisme en in onderzoek naar de seksualiteit van jongeren met Cerebrale Parese. Beide leverden een dissertatie op. Een informatieboekje voor jongeren met CP is in voorbereiding.

Literatuurstudies in 2011

In 2011 heeft het FWOS vier literatuurstudies laten uitvoeren. Deze studies bieden een *state of the art* van wetenschappelijk onderzoek naar het verband tussen seksuele ontwikkeling, jongeren en respectievelijk media, consumptiecultuur, openbare ruimte en onderwijs in Nederland:

- Romy van den Heerik en Irene Costera Meijer, werkzaam aan de Vrije Universiteit, schreven *Van boek tot Facebook. Een literatuuronderzoek naar media, seksuele ontwikkeling en diversiteit*.
- Nena Hageman, Marieke Boelhouwer en Paul van Geert, verbonden aan de Rijksuniversiteit van Groningen, namen voor het FWOS de literatuur over seksuele ontwikkeling en het verband met de consumptiecultuur en jeugdcultuur onder de loep.
- Willemijn Krebbekx en Amade M'charek van de Universiteit van Amsterdam deden een literatuurstudie naar de rol van opleidingsniveau en school in de relatie tussen seksuele ontwikkeling en diversiteit bij jongeren.
- Irene van Oorschot, Erasmus Universiteit Rotterdam, exploreerde de stand van zaken over jongeren en seksuele ontwikkeling vanuit het perspectief van ruimte in: *Youth, space and sexuality: an exploration of the literature*.

Uit deze studies kwam het volgende naar voren:

- Er is veel wetenschappelijk onderzoek dat zich bezighoudt met de invloed van allerlei maatschappelijk en institutionele fenomenen op de seksuele ontwikkeling van jongeren in de leeftijd van 10 tot 25 jaar.
- Dat onderzoek is over het algemeen kwantitatief van aard en beweegt zich op sociologisch en sociaal psychologisch gebied.

- Het heeft aandacht voor sekse en sekseverhoudingen (meisjes - jongens), de eventuele impact van maatregelen/ voorlichting/ competenties/ mediaboodschappen op jongeren, en de preventie van seksueel geweld of seksueel overdraagbare aandoeningen.
- Weinig aandacht gaat uit naar de sociale praktijken waarin jongeren hun seksuele genderidentiteit ontwikkelen en waarin seksualiteit geconstrueerd wordt – onderling, in samenwerking met of in oppositie tot opvoeders – in de context van het dagelijks bestaan.
- Gedetailleerd analyserend, kwalitatief, etnografisch onderzoek naar seksuele ontwikkeling en seksuele identiteitsvorming bij jongeren ontbreekt grotendeels tot op heden in Nederland.

Het bestaande onderzoek gaat bovendien nauwelijks of slechts oppervlakkig in op diversiteit bij seksuele ontwikkeling en seksuele identiteitsvorming. Als diversiteit aan de orde komt dan is dat als vaststaand beschouwde identiteit van de jongere(n) in kwestie. Maar weinig wetenschappelijk onderzoek hanteert diversiteit als een dynamisch concept.

Uit de vier in opdracht van het FWOS uitgevoerde literatuurstudies blijkt verder dat de rol van fysieke, materiële en symbolische ruimte nadere aandacht verdient. Bij de bestudering van diversiteit en seksuele identiteitsvorming in sociale praktijken kunnen we niet om de ruimtes heen waarbinnen een en ander plaats vindt : de geografische (stad/platteland) en fysieke ruimte spelen mogelijk een belangrijke rol bij de ontwikkeling van seksuele identiteit.

Hedendaagse kinderen en jongeren bewegen zich in verschillende ruimtes (reëel en virtueel) die ieder hun eigen mogelijkheden bieden.

Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit centraal in de call van 2011

Op grond van de bevindingen uit de literatuurstudies heeft het FWOS in 2011 een call *Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit* uit doen gaan. Deze call riep op tot onderzoek naar dagelijkse sociale praktijken waarin jongeren hun seksuele identiteit ontwikkelen en waarin seksualiteit geconstrueerd wordt – onderling, in samenwerking met of in oppositie tot opvoeders – in de context van hun dagelijks bestaan. Daaruit is het project *Sexualities and diversities in the making* van een onderzoeksconsortium van de Universiteit van Amsterdam (afdeling Sociologie en Antropologie) en de Radboud Universiteit Nijmegen (Instituut voor Genderstudies) voortgekomen.¹ *Sexualities and diversities in the making* gaat over de relatie tussen seksuele ontwikkeling en identiteitsontwikkeling bij jongeren op scholen en in sociale media. Het project is 1 oktober 2012 van start gaan en de looptijd bedraagt vier jaar.

¹ <http://www.fwos.nl/nieuws-van-het-fwos-2012-11-09-keuze-bekend-call-diversiteit-ruimte-en-seksuele-identiteit.html>

In het nieuwe *Programma Wetenschapsbeleid 2014-2018* wil het FWOS voortgaan op de ingeslagen thematische weg. De bevindingen uit de literatuurstudies en de tussentijdse onderzoeksresultaten van het reeds gehonoreerde project zullen daarbij richtinggevend zijn. Ook andere ruimten dan scholen en sociale media kunnen de komende periode object van onderzoek zijn.

4 Het onderzoeksprogramma van het FWOS in de periode 2014-2018

Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit

Het *Programma Wetenschapsbeleid 2014-2018* zal één onderzoekslijn centraal stellen: *Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit*. Dit behelst onderzoek naar de dagelijkse sociale praktijken waarin jongeren hun gender- en seksuele identiteit ontwikkelen en waarin seksualiteit geconstrueerd wordt – onderling, in samenwerking met of in oppositie tot opvoeders – in de context van het dagelijks bestaan. Onder deze ene paraplu vallen alle grote en kleinere lopende en nog komende projecten. De onderzoekslijn biedt ruimte aan onderzoek naar de seksuele ontwikkeling en de leefomgeving van diverse groepen kinderen en jongeren.

Het FWOS gaat er naar aanleiding van de genoemde verkennende literatuurstudies vanuit dat de constructie van seksualiteit, seksuele ontwikkeling en seksuele identiteit van jongeren gestalte krijgt:

- in verschillende sociale praktijken en discoursen,
- op vele manieren (naar plaats en tijd, voorkeur en eventuele belemmeringen),
- in interactie met diverse groepen (jongeren en andere actoren, zoals instituties en opvoeders).

Het FWOS acht het actor-perspectief in wetenschappelijk onderzoek van belang: subsidieaanvragen in de nieuwe onderzoekslijn dienen dit actor-perspectief te incorporeren en jongeren (kwetsbaar en niet kwetsbaar) te bezien als mogelijke (machtige) actoren in de vorming van diverse gender- en seksuele identiteiten.

Doelstelling en vraagstelling

In deze onderzoekslijn staan de volgende twee vragen centraal:

- 1 Waar en hoe wordt ruimte gemaakt (en/of beperkt) voor de ontwikkeling van een gender- en seksuele identiteit van jeugdigen?
- 2 Hoe dragen jongeren zelf bij aan de definiëring van ruimte in relatie tot seksuele ontwikkeling?

Het doel van de nieuwe onderzoekslijn *Diversiteit, ruimte en seksuele ontwikkeling* is tweërlei:

- inzicht (laten) ontwikkelen in de wijze waarop jongeren hun gender- en seksuele identiteit in diversiteit vormgeven, en
- zinvolle combinaties van kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden op het terrein van jeugd en psychoseksuele ontwikkeling stimuleren.

In overeenstemming met deze doelstellingen nodigt het FWOS onderzoekers uit om te analyseren hoe gender- en seksuele identiteit in al hun diversiteit in specifieke sociale praktijken vorm krijgen in ruimte en tijd. Een dynamische benadering van seksuele ontwikkeling wordt aangemoedigd. Emancipatieprocessen en genderontwikkeling hebben wat betreft FWOS geen vooraf vaststaande en uniforme uitkomst.

Het FWOS vraagt de komende jaren aandacht voor een breed perspectief op seksualiteit, met thema's als bijvoorbeeld aantrekking/aantrekkelijkheid, fantasie en toenaderingsgedrag, de ontwikkeling van interactie- en relatiecompetenties, respect voor seksuele diversiteit, het zelfbeeld van (kwetsbare) jongeren.

Diversiteit, seksuele identiteit en seksuele ontwikkeling

Zoals in de inleiding aangegeven verwijst het begrip *diversiteit* naar verschillen die in een specifieke ruimte en tijd tot stand komen en contextueel en dynamisch van aard zijn. Dat geldt ook voor *seksuele identiteit*. Dat begrip verwijst zowel naar het proces waarin een seksuele oriëntatie tot stand komt als naar de ontwikkeling van genderidentiteit.

Naast het historische perspectief, is het van belang om de betekenis van seksualiteit te begrijpen in de specifieke context waarin zij zich ontwikkelt: seksuele identiteit is altijd 'gesitueerd'. Daarom ook benadrukken wij het belang van materiële en symbolische ruimten voor het begrijpen van seksuele identiteit en diversiteit. Deze symbolische en/of virtuele en materiële ruimte wordt in de onderzoekslijn voor de periode 2014-2018 opgevat als (verzameling van) ontmoetingsruimte(n) en sociale praktijken waarin jongeren zich bewegen, en (ook) identiteiten ontwikkelen. Een school bijvoorbeeld is hier niet in eerste instantie bedoeld als institutie van kennisoverdracht, maar als levensruimte waarin jongeren een groot deel van hun leven doorbrengen, zowel in formele zin (leren) als non-formeel (buitenschoolse activiteiten) en informeel (het samenzijn met gelijken). Het FWOS wil meer zicht te krijgen op het functioneren van deze ruimten en sociale praktijken, en de manieren waarop diverse actoren er seksualiteit en gender- en seksuele identiteit construeren in relatie tot diversiteit.

5 Verspreiding en implementatie van onderzoeksresultaten

Het FWOS hecht aan brede verspreiding van de resultaten van onderzoek dat het (mede) financiert, in wetenschappelijke en bredere kring. In zijn missie en doelstellingen stelt het FWOS dat – waar relevant – het de implementatie van kennis en inzichten over de emotionele, sociaal-culturele en cognitieve en contextuele aspecten van seksuele ontwikkeling stimuleert. Het FWOS stelt alleen financiële bijdragen beschikbaar voor implementatieprojecten die voortkomen uit onderzoek dat het zelf (mede) gefinancierd heeft. Implementatie van onderzoeksresultaten gaat verder dan verspreiding. Bij implementatie denkt het FWOS aan de vertaling van onderzoeksresultaten in beleid, wetenschap, voorlichting, opvoeding, jeugdzorg en jeugdhulpverlening. Voor implementatie is draagvlak in het veld nodig en bekendheid van onderzoeksresultaten is een voorwaarde.

Verspreiding van onderzoeksresultaten in wetenschap en praktijk

Van de onderzoekers vraagt het FWOS dat zij hun onderzoeksresultaten op verschillende manieren voorleggen aan wetenschappelijke fora. Bij verspreiding onder een wetenschappelijk publiek denkt het FWOS aan:

- presentaties op nationale en internationale congressen;
- expertmeetings;
- boekpublicaties en publicaties in (inter-)nationale wetenschappelijke tijdschriften;
- overleg met collega- onderzoekers, in begeleidingscommissies;
- integratie van kennis in relevante academische opleidingen, post-masters onderwijs en nascholing van professionals.

Het FWOS vraagt van onderzoekers van de gehonoreerde onderzoeksprojecten ook dat zij onderzoeksresultaten voorleggen aan professionals en het brede publiek. Het FWOS vindt het belangrijk dat resultaten beschikbaar komen voor de praktijk van voorlichting, hulpverlening en preventie, justitieel beleid en wetgeving, en dat daarmee al bij de opzet van het onderzoek wordt rekening gehouden. Bij de beoordeling van voorstellen zal uitdrukkelijk ook naar dat aspect worden gekeken (zie verder hoofdstuk 6 voor de beoordelingsprocedure).

6 Onderzoeksvoorstellen en beoordelingsprocedures

Het FWOS (co-)financiert wetenschappelijk onderzoek waartoe het zelf of in samenwerking met anderen calls doet uitgaan. Het onderzoek dient te zijn ingebed in academische structuren of in onderzoeksinstituten. In de programmaperiode 2014 t/m 2018 besluit het FWOS-bestuur over aard en omvang van de calls, bijvoorbeeld promotie- of postdoctoraal onderzoek, of kortere onderzoekstrajecten, eventueel in het kader van andere projecten. De Commissie Wetenschapsbeleid stelt, eventueel in samenwerking met anderen, calls op die ter goedkeuring worden voorgelegd aan het FWOS-bestuur. De calls zijn gesloten in die zin dat een beperkt aantal onderzoekers en/of instituten wordt uitgenodigd door middel van voorstellen mee te dingen naar een onderzoeksopdracht. Geïnteresseerden kunnen op eigen initiatief een onderzoeksconsortium vormen.

Onderzoeksvoorstellen worden intern en extern beoordeeld, door de Commissie Wetenschapsbeleid en referenten uit binnen- en buitenland en eventueel via de geëigende kanalen van samenwerkingspartners. Het bestuur van het FWOS besluit op advies van de wetenschapscommissie tot het al dan niet honoreren van voorstellen.

Hieronder worden opeenvolgende stappen voor aanmelding en beoordelingsprocedures kort uiteengezet.

Vooraanmelding

Het FWOS-bestuur doet een *Oproep tot vooraanmelding* uitgaan en zet daarbij een tijdlijn uit. Via de website van het FWOS kunnen daartoe uitgenodigde onderzoekers en/of instituten een *Formulier voor vooraanmelding* downloaden, digitaal invullen, en voor een gestelde datum retourneren. Het FWOS besluit aan de hand van vooraanmeldingen welke onderzoekers of instituten (of consortia) definitief uit te nodigen.

Onderzoeksvoorstellen

Belangstellenden dienen binnen een gestelde periode aan de hand van een formulier en daarin gestelde criteria een onderzoeksvoorstel annex begroting in. In de begroting dient 10% gereserveerd te worden voor implementatietrajecten, ook al dragen die per definitie een voorlopig karakter, afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek. Bij grote projecten dienen de voorstellen in het Engels te worden opgesteld. Kandidaten kunnen zelf referenten uit binnen en/of buitenland voorstellen.

Beoordeling

Onderzoeksvoorstellen worden aan tenminste twee referenten voorgelegd die aan de hand van een formulier en daarin gestelde criteria gevraagd worden binnen een gestelde periode

de aanvraag te beoordelen en te becommentariëren. De criteria betreffen onder andere de onderzoeksvraag, maatschappelijke relevantie, theoretische kaders en meerwaarde ten opzichte van bestaand onderzoek en onderzoeksmethoden, en het implementatietraject. Oordeel en commentaar worden aan de indieners verzonden die in de gelegenheid worden gesteld te reageren en hun voorstel eventueel aan te passen.

Op basis van het oordeel van referenten, eventueel weerwoord, cq. aanpassingen in de onderzoeksopzet, het beoordelingsformulier en commentaar van de eigen commissieleden doet de Commissie Wetenschapsbeleid een voorstel aan het bestuur tot honorering van een onderzoeksvoorstel.

Honorering

Het FWOS-bestuur besluit uiteindelijk welk onderzoeksvoorstel gehonoreerd wordt en welke (nadere) voorwaarden aan honorering gesteld worden. Daarbij kan sprake zijn van inhoudelijke en budgettaire aanpassingen, bijvoorbeeld ten aanzien van het implementatietraject. Dergelijke trajecten zijn gewoonlijk afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoeksproject en financiële toezeggingen zijn overeenkomstig voorwaardelijk. Onderzoekers en/of instituten worden geïnformeerd en gevraagd met de voorwaarden in te stemmen.

Begeleiding

Het FWOS benoemt iemand uit eigen gelederen of een externe deskundige tot lid van een in te stellen begeleidingscommissie. In principe neemt dit FWOS-lid een terughoudende rol in acht en ziet vooral toe op voortgang en handhaving van wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoeksproject. Het FWOS-lid kan met name in de implementatiefase een beroep doen op binnen het FWOS bestaande expertise of op de expertise van externe deskundigen.

Kleine subsidies

Het FWOS beschikt jaarlijks over een beperkt budget waaruit enkele kleine subsidies tot een maximum van € 5.000 kunnen worden verstrekt, bijvoorbeeld ten behoeve van publicaties, seminars, tentoonstellingen en dergelijke. De te (co-)subsidieren projecten moeten voldoen aan eisen die het FWOS stelt ten aanzien van diversiteit. Geïnteresseerden wordt geadviseerd contact op te nemen met het secretariaat alvorens zo'n subsidieverzoek in te dienen via secretariaat@fwos.nl. In principe neemt het Dagelijks Bestuur van het FWOS hierover zelfstandig een beslissing, maar dit kan zich indien nodig laten adviseren.

7 Onderzoeksbudget en financieel beleid

In de periode 2014-2018 investeert het FWOS in:

- de onderzoekslijn *Diversiteit, ruimte en seksuele ontwikkeling*;
- de reeds lopende projecten die vóór 2014 gestart zijn en in de periode 2014-2018 afgerond zullen worden (zie bijlage 3: onder andere de bijzondere leerstoel aan de Universiteit Utrecht in samenwerking met Henny Verhagen Stichting die het FWOS tot 2015 financiert);
- de verspreiding en implementatie van resultaten van onderzoek dat door het FWOS gefinancierd wordt.

Onderzoeksbudget 2014-2018

Het onderzoeksbudget voor de komende jaren wordt tot en met 2014 besteed aan de reeds lopende projecten (zie bijlage 3) en aan de verspreiding en implementatie van de resultaten die deze en eerder projecten hebben opgeleverd. Voor verspreiding en implementatie van onderzoeksresultaten zal het FWOS jaarlijks 15% van het onderzoeksbudget beschikbaar stellen binnen het uitgezette wetenschapsbeleid (zie bijlage 5).

Vanaf 2015 is er budget beschikbaar voor nieuwe onderzoeksprojecten in de onderzoekslijn die het FWOS in dit *Programma Wetenschapsbeleid 2014-2018* heeft geformuleerd. De invulling van deze financiële ruimte gebeurt door het bestuur op advies van de Commissie Wetenschapsbeleid. Deze commissie adviseert tevens of het bij deze invulling zal gaan om één groot project of diverse kleinere projecten.

Zie bijlage 5 voor een overzicht van de begrote budgetten voor de komende vijf jaar.

Bijlage 1: Afgeronde onderzoeks- en implementatieprojecten in de periode 2009-2013

Op volgorde van aanvang

Empirisch onderzoek naar de seksualiteit van jongeren op Aruba. Prof.em.dr. C. Hamelink (UvA) | drs. W.R. Piternella (Aruba) (€ 50.000; aanvang 2000).

Seksualiteit onder de zestien: codes en praktijken in Nederland na 1945. Prof.dr. A. Heerma van Voss | dr. C. Wouters (UU) (€ 169.000; aanvang 2004).

Prolactine gerelateerde bijwerkingen van antipsychotica bij jongeren. Effecten op de botopbouw en op de seksuele en puberteitsontwikkeling. Prof.dr. H. Buitelaar RUN | drs. I.W. de Groot Symphoragroep | mw Y. Roke, psychiater (€ 27.500 van FWOS- cofinanciering; aanvang 2006).

Relationele en seksuele ontwikkeling van jongeren en jongvolwassenen met cerebrale parese (CP). Mw dr.M. Roebroek | prof.dr.H. Stam | mw drs D. Wiegerink, Erasmus MC (€ 30.000 cofinanciering; aanvang 2007).

De psychoseksuele ontwikkeling van kinderen met een atypisch genderrolgedrag in de kindertijd. Mw prof.dr. P.T. Cohen-Kettenis, VUmc | drs. T.D. Steensma (€ 69.335; aanvang 2007).

Verschuivende leeftijdsgrenzen in de zedenwetgeving. Prof.dr. M. Moerings | mr.drs. J.Gooren, (Strafrecht & criminologie, UL) (€ 79.000; aanvang 2008).

Inventaris Brongersma-archief

Toegankelijk maken van het Brongersma archief en de bibliotheek voor onderzoekers via de catalogus van het IISG (€ 180.000; aanvang 2008).

Seksualisering: reden tot zorg? Dr. P. Nikken (NJI) | mw drs. H. de Graaf (RNG) (€ 6.100; aanvang 2009).

Studiemiddag Seksualiteit en relaties van allochtone jongeren op 27 mei 2009 te Utrecht. Organisatie in samenwerking met de RNG (€ 13.000; aanvang 2009).

Update literatuuronderzoek rond seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen. Mw dr. C. Wijzen | mw drs. H. de Graaf, RNG | mw dr. J. Rademakers, NIVEL (€40.000; aanvang 2009).

Studiedag voor professionals: Seksuele ontwikkeling van kinderen tot 12 jaar, voorjaar 2010 te Amersfoort. Organisatie in samenwerking met de RNG (€ 35.000; aanvang 2010).

Seks onder je 25^e. Kwalitatief onderzoeksdeel onder allochtone jongeren van 12-21 jr. Mw drs. H. de Graaf | mw I. v.d. Vlucht (RNG) | mw ir. M. Cense (RNG) | drs. J. Poelman (Soa Aids Nederland) (€ 100.000 van FWOS, co-financiering met ZonMw; aanvang 2011).

Jong, CP en seks – ontwikkelingstraject naar een project voor voldoende kennis en zelfvertrouwen op seksueel gebied bij jongeren met CP Mw dr. D.J. Wiegerink | J. Verheijden (BOSK) (€ 16.935; aanvang 2012).

Verkenning kansen en mogelijkheden voor ontwikkeling visie en beleid Seksualiteit in de kinderopvang Mw I. Mouthaan | mw I. van der Vlucht (Rutgers WPF) (€ 14.140; aanvang 2012).

Bijlage 2: Publicaties naar aanleiding van het *Programma Wetenschapsbeleid 2009-2013*

Aken, M.A.G. van (2012). *The role of personal characteristics in normative and non-normative sexual development* Midterm evaluation NWO-doss. 431-09-011. Universiteit Utrecht: Ontwikkelingspsychologie.

Baams, L., Overbeek, G., Semon Dubas, J., Aken, M.A.G. van (2012). De rol van persoonlijkheid in de ontwikkeling van seksueel gedrag van adolescenten *Kind en Adolescent*, (13) 4: 206-17.

Bogt, T.F.M. ter (2012). *Sexual development in relation to adolescents' internet use* Midterm evaluation NWO-doss. 431-09-013. Universiteit Utrecht: Algemene Sociale Wetenschappen.

Bongardt, D. van der, Reitz, E., Dekovic, M. (2012). Vroeg seksueel debuut in Nederland: een longitudinale studie naar de rol van individuele kenmerken, opvoeding en leeftijdgenoten *Kind en Adolescent*, (13) 4: 194-205.

Cense, M. en Dijk, L. van (2012). *Laveren tussen autonomie en loyaliteit. Seksuele ontwikkeling en beleving van allochtone jongeren*. Onderzoeksrapport van een kwalitatief onderzoek als onderdeel van het landelijke kwantitatieve onderzoek 'Seks onder je 25^e. Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2012'. Utrecht: Rutgers WPF.

Dalenberg, W.G., Kunnen, E.S., Geert, P.L.C. van (2012). De beleving van liefde en seks. *Kind en Adolescent*, (13) 4: 218-25.

Dekovic, M. (2012). *Romantic and sexual development in context of family and peers* Midterm evaluation NWO-doss. 431-09-012. Universiteit Utrecht: Pedagogiek.

Dekovic, M. (2012). *Sexuality and intimate relations of Dutch youth. Developmental trajectories and developmental context* Midterm evaluation general (van alle vier NWO-projecten die deel uitmaken van dit programma, zie hierna). NWO-doss. 431-09-010. FWOS-projnr. 10.001W. Universiteit Utrecht: Pedagogiek.

Doornwaard, S.M., Eijnden, R.J.J.M. van den, Lugtig, P.J., Bogt, T.F.M. ter, Overbeek, G.J. (2012). Ontwikkelingstrajecten in en voorspellers voor het gebruik van seksueel expliciet

materiaal *Kind en Adolescent*, (13) 4: 226-38.

Geert, P.L.C. van (2012). *A time-serial weblog diary study of sexual development and the effects of e-based communication and counseling* Midterm evaluation NWO-doss. 431-09-014. Rijksuniversiteit Groningen: Klinische en Ontwikkelingspsychologie.

Geert, P.L.C. van (2012) *Tracing trajectories in the sexual development of youth: an approach based on the theory of complex dynamic systems* Voortgangsverslag nr 3. ZonMw-doss. 124500001; FWOS-projnr 09.005W. Rijksuniversiteit Groningen: Klinische Psychologie en Ontwikkelingspsychologie.

Gooren, J.C.W. (2009). Over de bestraffing van ontucht met instemming van jongeren *Proces*, 88 (4), 220-232.

Gooren, J.C.W. (2011). De strafrechtelijke bescherming van jongeren tegen seksuele contactlegging *Tijdschrift voor Veiligheid*, 2011 10 (2).

Gooren, J.C.W. (2011). Ongelijkwaardige seks. Enkele reflecties op de strafrechtelijke handhaving van ontucht met jongeren *Delikt en Delinkwent*, 41 (2), 132-152.

Gooren, J.C.W. (2011). Seksueel grensoverschrijdend gedrag en ontucht; wiens grens? *Justitiële Verkenningen*, 37 (1), 90-104.

Gort, A. (2011). *Elk kind is anders. Voor ouders over de identiteit van hun kind* Folder en uitgebreide brochure (18 pagina's) over genderdysforie, Amsterdam/Utrecht: FWOS / VU Medisch Centrum.

Gort, A.(red.) (2012). *102 vragen over jongeren en seks*. Uit het onderzoek 'Seks onder je 25^e. Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2012'. Amsterdam /Utrecht: Soa Aids Nederland/ Rutgers WPF.

Graaf, H. de en Rademakers, J. (2009) *Seks in de groei. Update anno 2009. Recente wetenschappelijke inzichten in de seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen* Utrecht: Rutgers Nisso Groep.

Hageman, N., Boelhouwer, M. en Geert, P. van (2011) *Seksuele ontwikkeling en het verband*

met de consumptiecultuur en jeugdcultuur. Een literatuurstudie naar consumptiecultuur in verband met jeugdcultuur in het kader van de seksuele ontwikkeling van jongeren
Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Heerik, R. van den en Costera Meijer, I. (2011) *Van boek tot Facebook. Een literatuuronderzoek naar media, seksuele ontwikkeling en diversiteit* Amsterdam: Vrije Universiteit.

Hubers, M. (eindred.) (2012). *Evaluatie van het programma Seksuele Gezondheid van de Jeugd. Blijvend investeren in seksueel gezonde jongeren 2007-2011*. Den Haag: ZonMw. Oplagenummer 55/31102012/Preventie.

Krebbekx, W. en M'charek, A. (2011) *Seksuele ontwikkeling en diversiteit: een literatuurstudie naar de rol van opleidingsniveau en school* Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Mouthaan, I. en Vlugt, I. van der (2013). *Verkenning kansen en mogelijkheden voor ontwikkeling visie en beleid Seksualiteit in de kinderopvang* Utrecht: Rutgers WPF.

Nikken, P. en Graaf, H. de (2011) *Seks in de media: wat doen jongeren ermee? Een onderzoek met twee metingen* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut / Rutgers WPF.

Nikken, P. en Graaf, H. de (2012). Reciprocal relationships between friends' and parental mediation of adolescents' media use and their sexual attitudes and behavior. *Journal of Youth and Adolescence*, 42. Advance online publication. doi: 10.1007/s10964-012-9873-5.

Oomens, A. (2011) *Rapportage attendering literatuur over seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen en de social-culturele context van deze ontwikkeling – herziening april 2011* Utrecht: Rutgers WPF.

Oorschot, I. van (2011). *Youth, space and sexuality: an exploration of the literature* Rotterdam: Erasmus Universiteit.

Roke, Y., Harten, P.N. van, Boot, A.M. en Buitelaar, J.K. (2009). Antipsychotic medication in children and adolescents: effects on prolactin level and associated side effects. A descriptive review *Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology*, Aug; 19 (04): 403-14.

Roke, Y. (2010). Prolactinegerelateerde bijwerkingen van antipsychotica bij kinderen en jongeren. Een literatuuroverzicht *Psyfar* maart; 1, 54-9.

Roke, Y., Harten, P.N. van, Buitelaar, J.K., Tenback, D.E., Rijk, Y.B. de en Boot, A.M. (2012) Antipsychotic-induced hyperprolactinemia and testosterone levels in boys *Hormone Research in Paediatrics*, April; 77(4): 235-40.

Roke, Y., Harten, P.N. van, Buitelaar, J.K., Tenback, D.E., Quekel, L.G.B.A., Rijk, Y.B. de, Boot, A.M. (2012). Bone mineral density in male adolescents with autism spectrum disorders and disruptive behavior disorder with or without antipsychotic treatment *European Journal of Endocrinology*, Dec; 167(6): 855-63.

Roke, Y., Buitelaar, J.K., Boot, A.M., Tenback, D. en Harten, P.N. van (2012). Risk of hyperprolactinaemia and sexual side effects in adolescents with psychiatric disorders and long-term use of antipsychotics. A case control study *Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology*, Dec; 22(6): 432-9.

Roke, Y. (2013). *Antipsychotic-induced hyperprolactinemia and testosterone levels in boys with autism spectrum disorders and disruptive behavior disorders* Maastricht: Universitaire Pers Maastricht.

Scheepmaker, M. (2012) *Over ontucht. Strafrechtelijke grenzen aan seksueel contact met jongeren* Samenvatting van vier onderzoekspublicaties van J. Gooren, gebaseerd op onderzoek naar verschuivende leeftijdsgrenzen in de zedenwetgeving. Intern document.

Steensma, T.D., Biemond, R., Boer, F. de, Cohen-Kettenis, P.T. (2011). Desisting and persisting gender dysphoria after childhood: a qualitative followup study *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 16(4): 499-516.

Steensma, T.D., Ende, J. van den, Verhulst, F.C., Cohen-Kettenis, P.T. (2012). Gender variance in childhood and sexual orientation in adulthood: a prospective study *Journal of sexual medicine*, Mar. doi 10.1111/j.1743-6109.2012.02701.x.

Steensma, T.D. (2013). *From Gender variance to Gender dysphoria. Psychosexual development of gender atypical children and adolescents* (Dissertatie). Amsterdam: Vrije Universiteit.

Vanwesenbeeck, I. (2011). Diverse verlangens. Seksuele ontwikkeling onder moderne dubbele moraal (Oratie. November 2011) *Tijdschrift voor Seksuologie* (2011) 35-4, 232-239.

Wiegerink, D.J. (2010). *Romantic Relationships and Sexual Experiences of Adolescents and Young Adults with Cerebral Palsy* (Dissertatie) Rotterdam: Erasmus Universiteit.

Wiegerink, D.J., Verheijden, J. (2013). *Jong, CP en seks – ontwikkelingstraject naar een project voor voldoende kennis en zelfvertrouwen op seksueel gebied bij jongeren met CP* Utrecht: BOSK.

Bijlage 3: Lopende onderzoeksprojecten

Tracing trajectories in the Sexual Development of Youth: an approach based on the theory of complex dynamic system. Prof.dr. P. van Geert (Rijksuniversiteit Groningen) | mw drs. M. Boelhouwer (Rijksuniversiteit Groningen). € 257.000 van FWOS, cofinanciering met ZonMw. Afronding in 2014 met onderzoeksrapport, dissertatie en internationale publicaties.

Sexuality and intimate relations of Dutch youth: Developmental trajectories and developmental context. Mw prof.dr. M. Dekovic (Universiteit Utrecht) | prof.dr. M. van Aken (Universiteit Utrecht) | prof.dr. T. ter Bogt (Universiteit Utrecht) | prof.dr. P. van Geert (Rijksuniversiteit Groningen). € 350.000 van FWOS, cofinanciering met NWO. Afronding in 2014 met dissertaties, internationale publicaties en publicaties in vaktijdschriften.

Bijzondere leerstoel Seksuele ontwikkeling, diversiteit en gezondheid. Mw prof.dr. I. Vanwesenbeeck (Universiteit Utrecht). € 200.000 van FWOS, cofinanciering met GGZ Eindhoven; opdrachtgever is de Henny Verhagen Stichting. Afronding in 2016 met internationale artikelen, dissertatie, vakpublicaties.

Sexualities and diversities in the making. Mw dr. A. M'Charek (Universiteit van Amsterdam, afdeling Sociologie en Antropologie) | mw prof.dr. W. Janssen (Radboud Universiteit Nijmegen, Instituut voor Genderstudies). € 534.024 van FWOS. Afronding in 2016 met internationale publicaties en twee dissertaties.

Bijlage 4: Huidige samenwerkingspartners

- BOSK *vereniging van mensen met een lichamelijke handicap*
- Forum *instituut voor multiculturele vraagstukken*
- Geestelijke Gezondheidszorg Eindhoven en de Kempen GGzE *biedt hulp en ondersteuning aan mensen met bijzondere psychiatrische problemen*
- GGZ Centraal, vestiging Amersfoort *organisatie voor geestelijke gezondheidszorg*
- Henny Verhagen Stichting HVS *stimuleert wetenschappelijk onderzoek en onderwijs op het gebied van gezondheid(szorg) en diversiteit*
- Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis IISG *onderzoekt en verzamelt de geschiedenis van werk, werkenden en arbeidsverhoudingen wereldwijd*
- Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, Afdeling Maatschappij- en Gedragwetenschappen NWO *financiert wetenschappelijk onderzoek aan Nederlandse universiteiten en instituten via meer dan honderd financieringsinstrumenten*
- Nederlandse Vereniging voor Seksuologie NVVS *is een wetenschappelijke beroepsvereniging*
- Nederlands Jeugd Instituut NJi *is een kenniscentrum over jeugd en opvoeding*
- Pharos *landelijk kennis- en adviescentrum inzake gezondheidszorg voor migranten, vluchtelingen en mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden*
- Radboud Universiteit Nijmegen, Instituut voor Gender Studies
- Rutgers WPF *Nederlands kenniscentrum voor seksualiteit*
- Rijks Universiteit Groningen, Afdeling Klinische psychologie en ontwikkelingspsychologie
- Soa Aids Nederland *bestrijdt soa's en hiv en bevordert seksuele gezondheid*
- Stichting Kinderpostzegels Nederland *kinderhulporganisatie*
- Stichting Seksualiteit bij Handicap en Ziekte
- Universiteit van Tilburg, Intervict
- Universiteit Utrecht, Afdeling Algemene Sociale Wetenschappen
- Universiteit van Amsterdam, Afdeling Sociologie en Antropologie
- Zorg Onderzoek Nederland/Medische Wetenschappen ZonMw *is een organisatie ter verbetering van preventie, zorg en gezondheid door het stimuleren en financieren van onderzoek, ontwikkeling en implementatie*

Bijlage 5: Liquiditeitsprognose

Tabel 1. Liquiditeitsprognose voor periode 2014-2018

Budget voor	2014	2015	2016	2017	2018
<hr/>					
<u>Onderzoek</u>					
Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit	150.000	100.000	53.792		
ZonMw: RUG en Seks onder 25	25.000				
NWO	43.127				
Leerstoel UU	45.033	45.033			
Nieuw onderzoek		100.000	200.000	250.000	250.000
<hr/>					
Onderzoek	263.160	245.033	253.792	250.000	250.000
Kleine projecten/impl.	46.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Ondersteuning	27.000	28.000	30.000	30.000	30.000
<hr/>					
Totaal Onderzoek / Implementatie	336.160	323.033	333.792	330.000	330.000
Organisatiekosten	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
<hr/>					
Totaal Onderzoek / Implement. / Bestuur	386.160	373.033	383.792	380.000	380.000
<hr/>					